

**LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ
PANEVĖŽIO REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS
IŠVADA**

2024 m. gruodžio 6 d., Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Simas Glinskis.
Posėdžio sekretorė – Kristina Petkūnienė.

Panevėžio regioninės architektūros tarybos (toliau – Taryba) nariai, dalyvavę bei balsavę priimant sprendimą remiantis RAT nuostatų¹ 19, 89 p.: Viktorija Morozaitė, Dalius Zigmantas Šarakauskas, Jolita Andrijevskytė, Mindaugas Stepanas, Linas Tuleikis, Vidminas Stankevičius, Lauryna Smailytė Juozaitienė, Edmundas Benetis, Tadas Sviderskis, Vytautas Baltus.

Tarybos posėdyje paaiškinimus davė, pasisakė: Kupiškio miesto savivaldybės vyriausiasis architektas Tomas Furmonavičius.

Prašymo pateikėjai: Kupiškio rajono savivaldybės administracija.

Posėdis vyko 2024 m. gruodžio 6 d. Lietuvos architektų rūmuose, nuotoliniu būdu (naudojant ZOOM įrankį).

Posėdžio vaizdo, garso įrašai: darytas 1 (vienas) garso įrašas „*video1294178364.mp4*“ (įrašo trukmė 01:33:44).

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

Dėl Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimo „*Dėl architektūriniu, urbanistiniu ir viešojo intereso požiūriu Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje reikšmingų objektų patvirtinimo*“ projektas Panevėžio regioninės architektūros tarybos rekomendacijai gauti.

Prie prašymo pateikti buvo sekantys dokumentai:

Kupiškio rajono savivaldybės administracijos raštas dėl „*Dėl architektūriniu, urbanistiniu ir viešojo intereso požiūriu Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje reikšmingų objektų patvirtinimo*“ projektas Panevėžio regioninės architektūros tarybos rekomendacijai gauti su priedu, 2 lapai.

Projekto svarstymas vyko tokia tvarka: viešoje Tarybos posėdžio dalyje klausimą pristatė Kupiškio miesto savivaldybės vyriausiasis architektas Tomas Furmonavičius (nuo 2 min.). Taryba uždavė klausimus ir j juos atsakė vyr. architektas, vyko atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių (nuo 5 min.). Vyko uždara Tarybos posėdžio dalis (nuo 40 min.), kurioje Tarybos nariai apsikeitė nuomonėmis, išdėstė savo motyvus, nuomones, argumentus ir pateikė išvadas bei rekomendacijas.

II. REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

Kupiškio miesto savivaldybės vyriausiojo architekto Tomo Furmonavičiaus pasisakymo esmė:

○ Kreipimasis suformuluotas atsižvelgiant į Architektūros įstatymo 13 str. 1-2 d., remiantis kuriomis Architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų

¹ [T17/10-1 Dėl Regioninių architektūros tarybų nuostatų patvirtinimo \(e-tar.lt\)](#)

planavimo ar projektavimo atvejais turi būti rengiami architektūriniai konkursai, skirti geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti. Konkursai rengiami vadovaujantis šio įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų įstatymų, kuriuose numatytas reikalavimas tokius konkursus rengti, nuostatomis. Konkursų tikslas – siekti šių objektų architektūros kokybės, optimalaus kokybės ir kainos santykio. Toliau įtvirtinta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytais objektais, gavus regioninės architektūros tarybos rekomendaciją, savivaldybės tarybos sprendimu pripažinti: 1) miestų teritorijų vystymo bendrosios kryptys; 2) miestų ir miestelių plėtrai ir savitumo išsaugojimui reikšmingų jų teritorijos dalių erdvinio vystymo kryptys; 3) statiniai (išskyrus požeminius statinius, kuriuose žmonės negyvena ir nuolat nedirba) miestų ir miestelių senamiesčiuose ar jų istorinėse dalyse, registruotuose Kultūros vertybių registre, ar centrinėse miestų dalyse, taip pat statiniai, kurių atsiradimas darys poveikį miesto ar miestelio istoriškai susiklosčiusiai urbanistinei erdvinei struktūrai ir aplinkos formavimui; 4) valstybę, savivaldybes ir miestus reprezentuojanti architektūra Lietuvoje ir užsienio šalyse (paviljonai, ekspozicijos tarptautinėse parodose, valstybės diplomatinės atstovybės ir kita); 5) restauruojami ir (ar) pritaikomi bei atkuriami nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (statiniai) arba rekonstruojami ir statomi nauji statiniai kultūros paveldo objektų teritorijose; 6) statiniai teritorijų planavimo dokumentuose numatytais atvejais.

- Anot vyr. architekto kaip yra įtvirtinta pateiktame projekte jo nuomone aktualiais objektais sugretinus su Architektūros įstatymo 13 str. 2 d. Kupiškio rajono savivaldybės teritorijoje pripažinti: 1. visuomeninės pastatų paskirties grupės kultūros ir religinės paskirties pastatų naujos statybos projektai; 2. statinių (išskyrus inžinerinių statinių grupės, taip pat požeminius statinius, kuriuose žmonės negyvena ir nuolat nedirba) žemės sklypuose ir teritorijose, formuojančiuose Kupiškio miesto L. Stuokos-Gucevičiaus aikštės perimetrą, naujos statybos projektai; 3. statiniai teritorijų planavimo dokumentuose numatytais atvejais.

Tarybos narių esminiai pasisakymai, klausimai, atvira diskusija tarp posėdžio dalyvių:

- Tarybos nariai klausė, ar nesvarstė į projektą įtraukti kultūros paveldo objektų ar rekonstruojamų statinių, ar „stambių“ objektų.
- Taryba teiravosi, koku principu remiantis buvo išskirti 3 projekte esantys punktai.
- Tarybos narys pasiteiravo informacijos pateikėjo, koku konkrečiu pagrindu jis teikia svarstyti projektą pagal RAT nuostatus bei tuo pačiu išreiškė abejonę, kad tam tikri projekto papunkčiai neatitinka Architektūros įstatymo 13 str. 2 d. įtvirtinto reguliavimo.

III. TARYBOS ARGUMENTAI

RAT mano, kad būtų tikslinga projekte išskirti daugiau prievolių rengti architektūrinius konkursus viešajam sektoriui bei atskirti viešąjį ir privatų interesą, kadangi nagrinėjant šį klausimą yra proga sukurti galimą gerąjį precedentą siekiant aukštesnės architektūrinės kokybės viešajame sektoriuje. Atsižvelgiant į tai, viešiesiems pirkimams yra tikslinga suformuoti taisyklę skelbti architektūrinį konkursą bei reglamentuoti atvejus, kurie savo dydžiu keičia savo užstatymo morfotipą. RAT priminė, kad anksčiau jau buvo nagrinėtas panašus projektas tik Vilniaus miesto. RAT svarstė, kad nebūtų proporcingas reguliavimas įpareigojant organizuoti visiems objektams tokius konkursus, o KPD teritorijoje esančių pastatų projektus būtų tikslinga teikti svarstyti RAT dėl jų reikšmingumo ir svarbos. RAT apskritai teigiamai vertina tokią besiformuojančių rengiamų projektų praktiką, kuri prisideda prie architektūros kokybės ir teigiamo proveržio.

IV. TARYBOS IŠVADOS

Taryba išnagrinėjusi pateiktą prašymą ir projektą teikia šias išvadas:

- Ekspertai pritaria iniciatyvai gerinti architektūros kokybę Kupiškio regione ir apibrėžti atvejus, kada turėtų būti rengiami architektūriniai konkursai, skirti geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti;
- Pažymėtina, jog architektūrinė kokybė gali būti pasiekama ne vien per vykdomus architektūrinius konkursus, tačiau siekiant kokybės galima kreiptis į teritorinį RAT dėl planuojamų statyti objektų, ar tvarkomų kultūros paveldo teritorijų /pastatų.
- Pabrėžtina, kad RAT, kaip ir visuomenė, nėra tiesiogiai suinteresuotas konkursų kiekybe, prioritetą teikia rezultato kokybei.

V. TARYBOS REKOMENDACIJOS

Todėl sutinkamai su suformuotomis išvadomis bei įvertinusi pateiktą projektą, Taryba teikia šias rekomendacijas:

1. Reglamentuojant konkursų tvarką rekomenduojama neiškirti vien naujos statybos objektų, taikyti ir objektų rekonstrukcijoms;
2. Rekomenduojama nesusiaurinti visuomeninių statinių grupės, konkursus taikyti visiems visuomeniniams pastatams, įskaitant ir mokyklas bei gydymo įstaigas;
3. Rekomenduojama skelbti architektūrinį konkursą, kai numatytas projektuoti pastatas daro žymią įtaką nusistovėjusiam kvartalo užstatymo morfotipui (Pageidautina, kad planuojamas užstatymas išlaikytų nusistovėjusį užstatymo morfotipą, jį tęstų ir jo nekeistų, t.y. derėtų su kontekstu);
4. Rekomenduojama teritorijų planavimo dokumentuose numatytais atvejais neapsiriboti tik statiniais;
5. Rekomenduoja įvertinti įtraukti į projektą viešąsias erdves, kurioms pastatyti ar rekonstruoti galėtų būti organizuojami konkursai;
6. Rekomenduojama visiems projektams, vykdomiems viešųjų pirkimų būdu, taip pat rengti architektūrinius konkursus vadovaujantis ekonominio naudingumo kriterijumi, o ne mažiausios kainos;
7. Rekomenduoja projektus kultūros paveldo teritorijose teikti RAT įvertinimui;

Posėdžio pirmininkas _____

Simas Glinskis

Posėdžio sekretorė _____

Kristina Petkūnienė